ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВНИЧОГО ТОВАРИСТВА У ПРАЗІ (1920-1930-ТІ рр.)

ЛІСОВА Катерина Сергіївна - кандидат історичних наук, завідувач кафедри загальнотеоретичних правових і соціально-гуманітарних дисциплін, Київський університет права НАН України

0000-0002-2664-7721

УДК 930.253:94(477)"1920/1939"
DOI 10.32782/NP.2021.4.3

У статті метою дослідження є діяльність Українського правничого товариства у 1920-1930-ті рр. в ЧСР та його вплив на розвиток української політико-правової думки. Українська правнича школа міжвоєнного періоду в Празі була представлена найпотужнішою частиною вітчизняної науково-політичної еліти. Завданням Українського правничого товариства було об'єднувати українські правничі сили та досліджувати питання українського права, дбати про інтереси українських правників у Чехословаччині. Його діяльність зосереджувалась передусім навколо Українського вільного університету. Метою товариства було продовження діяльності Українського правничого товариства, яке припинило свою діяльність у Києві.

Головною метою товариства було об'єднувати теоретичні і практичні українські правничі сили на основі розумової діяльності в царині дослідження питання українського права; дбати про соціальні, маєткові і моральні інтереси українських правників. Переважна кількість членів товариства належала до викладацького персоналу правничого факультету Українського університету в Празі. Основною формою діяльності були наукові засідання, на яких зачитувалися та обговорювалися доповіді його членів. Брало товариство участь і в організації українського академічного життя в Чехії, виступило одним з організаторів Українського правничого з'їзду в Празі. Товариство також займалося видавничою справою. Результати діяльності наукового правничого товариства свідчать про бажання українських правників скоординувати свої дії для репрезентації української науки за кордоном. Їх праця була спрямована не тільки на популяризацію української правничої культури, вони внесли величезний доробок у розвиток європейського права. Методи дослідження: хронологічний, історичний, описовий та аналітичний.

Ключові слова: Українське правниче товариство, Український вільний університет, ЧСР, Прага, міжвоєнний період, еміграція, право, правник.

Постановка проблеми

Великий вклад у розвиток української правничої думки у 20-30-х рр. XX ст. зробило Українське правниче товариство, що знаходилося в Празі. Воно було представлене потужною частиною вітчизняної науково-політичної еліти, яка в цей час проживала в Чехо-Словацькій республіці (ЧСР). Дослідження діяльності Правничого товариства має важливе значення в цей момент для утвердження Української держави як європейської. Члени товариства зробили великий вклад у розвиток не тільки українського, але й міжнародного права. Наукова діяльність українських правників у міжвоєнний період не втратила актуальності і зараз. Їхні ідеї можна і треба використати при побудові Української держави в цей період для рефор-

мування політичної системи і створення правової держави та громадянського суспільства.

Мета цієї статті полягає у дослідженні діяльності Українського правничого товариства в Празі у міжвоєнний період та його вплив на розвиток української політико-правової думки в подальшому для обґрунтування політико-правових підстав української державності та шляхів її розвитку. Завданням товариства було об'єднати діяльність українських правників, що були в еміграції і займалися дослідженням українського права, та дбати про інтереси українських правників у Чехословаччині.

Новизна дослідження полягає в тому, щоб показати методи та форми діяльності товариства у міжвоєнний період. **Об'єкт** дослідження – Українське правниче товариство у Празі, **предмет** – діяльність українських правників та їх науковий доробок у ЧСР у 20-30-х рр. XX ст. У роботі використовуються наступні методи дослідження: хронологічний, історичний, описовий та аналітичний.

Ступінь дослідження теми

Дослідженням діяльності Українського правничого товариства в Празі присвячені праці як еміграційних, так і сучасних українських дослідників таких, як Яковлів А. [1], Наріжний С. [6], Віднянський С. В. [4], Уляновська С. та Уляновський В. [5], Івасечко О. [7], Заворотна Н. [10] та інші. Але цілісної праці, яка б стосувалася діяльності товариства в цей період, немає. Тому головне завдання цієї статті – хоча б частково узагальнити діяльність товариства та показати його вплив на подальший розвиток української правничої думки.

Виклад основного матеріалу

Центром розвитку правової думки у міжвоєнний період стало Українське правниче товариство, що діяло в Чехо-Словаччині у міжвоєнний преріод. Його діяльність зосереджувалась насамперед навколо Українського вільного університету. Після перенесення з Відня до Праги у 1922 р. Українського університету серед правників, що перебували в еміграції в Празі, виникла думка про утворення в ЧСР Українського правничого товариства (УПТ). Головною метою товариства було продовження діяльності Українського правничого товариства, яке припинило свою діяльність у Києві. До втілення в життя цієї мети 21 грудня 1922 р. в Празі відбулося організаційне засідання групи українських правників, щоб обговорити це питання. У ньому брали участь проф. О. О. Єйхельман, проф. Р. М. Лащенко, проф. О. К. Мицюк, колишній мировий (народний) суддя в Україні Г. С. Пирхавка та проф. Ф. А. Щербина [1, с. 107]. Із протоколу першого організаційного засідання видно, що ці особи мали на меті створити в ЧСР українську правничу аполітичну організацію, яка б переслідувала у своїй діяльності культурні завдання, розробляючи проблему права (в основному права українського) і тісно споріднених галузей знань. Також у міру можливості могла б морально і матеріально підтримувати тих українських правників, які перебуваючи в еміграції, потребували такої підтримки [2, с. 3].

На зборах організаційного засідання 21 грудня також була схвалена наступна постанова: «1. Вважаючи засідання організаційними зборами групи українських правників, що перебувають в еміграції в Ч.С.Р.; 2. Обрати тимчасову Президію із 3 осіб, якій і доручити скласти статут Товариства; 3. По розгляді і схвалені статуту загальними зборами – подати статут на затвердження його урядовою владою» [2, с. 3]. У Тимчасову Президію були обрані: проф. О. О. Ейхельман, проф. Р. М. Лащенко і Г. С. Пирхавка.

Період від 21 грудня 1922 р. по 17 березня 1923 р. пройшов у підготовчій роботі над розробленням проєкту статуту і діяльністю з його затвердженням чеською владою. Для обміркування питань, пов'язаних з розробленням проєкту статуту і його схваленням, збори скликались кілька разів.

17 березня 1923 р. статут Товариства був затверджений чеською владою з на-

звою Товариства та визначенням місцем перебування в Празі.

Завдання новоствореної організації в загальних формах було викладено в § 2 статуту. У ньому говорилось: «Виходячи з основного принципу, що Український Народ повинен сам творити своє право, Товариство має на меті об'єднувати теоретичні і практичні українські правничі сили на основі розумової діяльності в царині дослідження питання українського права; дбати про соціальні, маєткові і моральні інтереси українських правників в УСР; причинятися до зав'язання між українськими і чехословацькими правниками доброзичливих стосунків» [2, с. 4].

На підставі § 4 Статуту Товариство одержало право створити як окремий відділ при Товаристві «Український правничий інститут» у цілях розроблення проектів українського цивільного і карного кодексів, рівно ж у цілях організованого дослідження конкретних правничих питань з царини права державного судового, адміністративного і ін.» [2, с. 4].

10 квітня 1923 р. відбулися перші офіційні збори нового Товариства, на котрих були обрані таємним голосуванням члени Ради і Ревізійної комісії на 1923 рік. Головою Товариства було обрано проф. др. Володимира Старосольського; членами ради: проф. О. О. Ейхельмана, проф. О. М. Мицика (скарбник), Г. С. Пирхавку (секретар). У склад Ревізійної комісії входили: проф. О. П. Одарченко, асистент Е. К.Приходько та проф. степендіат-О. М. Гайманівський [2, с. 5].

Уже протягом першого неповного року свого існування Товариство розрослося в організацію, у складі котрої в кінці 1923 р. нараховувалося 24 члени. У 1924–1925 рр. загальна кількість членів Товариства становила 27 осіб, а в 1926 р. зросла до 27, в 1926 р – 29, 1927 р. – 32 особи [2, с. 5-6]. Протягом існування Головою УПТ були: Р. Лащенко, А. Яковлів, К. Лоський, С. Дністрянський [3, с. 3411-3421]. Переважна кількість членів Товариства належить до викладацького персоналу правничого факультету Українського університету в Празі та Української господарської академії (економічно-кооперативного факультету) в Подєбрадах і до професорських стипендіатів українських високих шкіл у ЧСР. Як ми бачимо, його діяльність зосереджувалась передусім навколо Українського вільного університету [10, с.109-113].

Основними напрямами діяльності товариства була культурно-наукова діяльність, що проявлялась в організації наукових виступів та участі членів товариства в різноманітних наукових і культурних заходах. Членами товариства було підготовлено майже сотню наукових доповідей, що стосувалися галузі політико-правової науки. Основною формою діяльності товариства були наукові засідання, на яких зачитувалися та обговорювалися доповіді його членів. Велика кількість доповідей була присвячена питанням історії українського права, міжнародного права, самовизначення недержавних народів, аналізу українсько-російських взаємин та ін. На більшості засіданнях Українського правничого товариства обговорювалися доповіді переважно з питань українського права. За перші 10 років відбулося понад 120 засідань, а кількість його членів збільшилася в 3 рази і досягла у 1933 р. 61 чол. [4, с. 50]. Товариство брало активну участь в організації «академій» на честь українських правників та економістів: 25-річчя наукової діяльності С. Дністрянського (1923 р.), п'ята річниця смерті-М. І. Туган-Барановського (1924 р.), засідання на честь 75-ліття Ф. Щербини, 70-ліття І. Горбачевського, О. Ейхельмана (50-річчя наукової праці), Ф. Палацького (50-річчя від дня смерті). Спеціальні засідання були присвячені пам'яті Вудро Вільсона (10 лютого 1924 р.) та 50-річчю початку боротьби за звільнення балканських слов'ян (25 квітня 1927 р.) [5].

Брало Товариство участь і в орґанізації українського академічного життя в Чехії. Брало участь при складанні проєкту статуту «Союзу об'єднаних українських високих шкіл, наукових та науково-професійних орґанізацій в Чехії». До здійснення цього Союзу не дійшло. Правниче товариство натомість вступило до Українського

Академічного Комітету для міжнародної інтелектуальної співпраці[6, с. 229].

Науково-педагогічну діяльність українських учених-емігрантів можна визначити в таких основних напрямах досліджень у галузі українського права:- 1) джерела українського права; 2) історія українського права (державного, цивільного, карного, історичного судочинства і судового устрою); 3) історія українського церковного права, аналіз його джерел та особливості чинного церковного права; 4) історія розвитку української державності у Великій Україні; 5) основи українського приватного права; 6) карне право Гетьманської доби; 7) приватне, конституційне та адміністративне право радянської України; 9) українське державне право; 10) історія української політичної думки XIX – XX ст.; 11) історія української соціально-політичної думки» [1, с. 107].

У 1932 р. відбулися зміни в статуті УПТ, за яким його засідання відбувалися одночасно з щотижневими зборами професорів факультету права і суспільних наук УВУ. [6, с. 229]. УПТ брало участь в організації двох українських наукових з'їздів у Празі (1926 та 1932 рр.) та виступило одним з організаторів Українського правничого з'їзду в Празі. Робота з'їзду тривала з 4 по 7 жовтня 1933 р. Головував на ньому ректор Українського вільного університету професор Іван Горбачевський. Протягом роботи правничого з'їзду на ньому було зроблено близько 30 доповідей з проблем права, економіки, соціології. Зокрема, були заслухані доповіді політичного діяча, вченого-правника С. Дністрянського «Проблеми господарського права в модерній добі», «Нові шляхи українського цивільного права», державного діяча, вченого-правознавця О. Ейхельмана «Кодифікація міжнародного права», соціолога, правника, адвоката В. Старосольського «Міжнародне питання про право і державу», державного діяча, сенатора, міністра юстиції УНР С. Шелухина «Участь громадського елементу в суді», «Нові шляхи українського карного права», політичного діяча, юриста А. Андрієвського «Маєткові відносини подружжя в українському праві». Майже сотню наукових доповідей було підготовлено членами товариства у сфері політико-правової науки. Вони стосувались не лише юридичних питань, але й історико-політичних, у першу чергу, захисту національних інтересів [7, с. 141-142].

Товариство також займалося видавничою справою і під його егідою вийшли: праця Р. Лащенка «Литовсько-польська доба. Пам'ятки права» (400 примірників); коротка редакція «Руської Правди» з бібліографічним покажчиком (300 примірників) і книга «Українське правниче товариство в ЧСР (17 березня 1923 - 17 березня 1928)» [4, с. 13]. Члени Товариства намагалися створити й Український правничий інститут, однак через матеріальні причини цей задум їм не вдалося реалізувати [8, с. 45].

Для презентації української правничої науки за кордоном Українське правниче товариство в Празі стало членом Українського Академічного Комітету [9, с. 358].

Ставлення чехословацького уряду до українських правників у ЧСР було доброзичливим, так як своїх юридичних кадрів не вистачало. У Словаччині було одинадцять українських адвокатів, один нотаріус, три банківські юристи, декілька урядовців, що мали юридичну освіту. Міністерським радником був українець І. Волощук, який був автором значної кількості словацьких фінансових законів. Українські правники в Словаччині користувалися шаною і авторитетом, їх вважали власними фахівцями і ніколи не сприймали як чужинців.

Членами Українського правничого товариства в Празі здебільшого були науковці, дослідження яких належать до народницько-демократичного і національно-державницького напрямку української зарубіжної історико-політичної науки. В українській зарубіжній правничій науці того часу, що знайшла правове обґрунтування і була характерною для української зарубіжної науки того періоду, можна виділити такі спільні державотворчі ідеї, як інтерес до політико-правових підстав української державності та можливих

форм державного будівництва, оцінка національно-визвольних змагань українського народу 1917-1921 рр., аналіз цих змагань та виділення основних причин поразки, поширення федеративних ідей, що лягли в основу концепцій державного будівництва та створення зовнішніх союзів з іншими народами на демократичних засадах.

Висновки

Якщо проаналізувати життєвий шлях та науково-теоретичні здобутки українських учених-правників Українського правничого товариства у міжвоєнний період в ЧСР, то можна прийти до висновку: по-перше, саме період діяльності Українського правничого товариства в Празі виявився найбільш плідним для українських дослідників у галузі політико-правової думки; по-друге, основне місце в наукових дослідженнях посідала ідея української державності та її правове обґрунтування; по-третє, представники української діаспори у своїй науковій діяльності популяризували ідею української державності, показуючи прагнення українського народу до політичного самовизначення; по-четверте, значна частина наукових праць публікувалася європейськими мовами, тим самим впливаючи в значній мірі на розвиток світової політико-правової думки. Разом з тим, треба підкреслити, що роль українських учених-емігрантів не знайшла належного відображення у наукових працях, що стосуються розвитку національної політико-правової думки як в Україні, так і в діаспорі.

Література

1. Яковлів А. Наукова праця української еміграції в галузі права. *ІІ Український науковий з'їзд у Празі*. Прага : Український академічний комітет для міжнародної інтелектуальної співпраці при Лізі Націй, 1934. С. 107–112.

2. Українське правниче товариство в ЧСР. (17 березня 1023 – 17 березня 1928). Прага : Видавництво Українського правничого товариства в ЧСР., 1928. 34 с. URL: https://diasporiana.org.ua/ukrainica/ukrayinske-pravnyche-tovarystvo-v-ch-s-r-1923-1928/ (дата доступу: 15.11.2021).

3. Українське Об'єднання в Чехо-Словаччині.*Енциклопедія українознавства. Словникова частина (ЕУ-ІІ)*. Париж, Нью-Йорк, 1980. Т. 9. С. 3411–3421.

4. Віднянський С. В. Культурно-освітня і наукова діяльність української еміграції в Чехо-Словаччині. Київ : Український вільний університет (1921–1945 рр.), 1994. 82 с.

5. Ульяновська С., Ульяновський В. Українська наукова і культурницька еміграція у Чехо-Словаччині між двома Світовими війнами [Електронний ресурс]. URL: http://litopys.org.ua/cultur/cult25.htm (дата доступу: 15.11.2021).

6. Наріжний С. *Українська еміграція : культурна праця української еміграції між двома світовими війнами*. Ч.1. Прага : Вид. Студії Музею Визвольної Боротьби України, 1942. 372 с.

7. Івасечко О. Наукова діяльність українських вчених-емігрантів в міжвоєнний період: народницько-демократичний напрямок. *Гуманітарні та соціальні науки : матеріали І Міжнародної конференції молодих вчених HSS-2009*. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2009. – С. 141-142.

8. Мушинка М. Станіслав Дністрянський – засновник нової української науки права (1879-1935). *Софія і Станіслав Дністрянські. Листи. Спогади. Статті;* за ред. Ганни Карась. Івано-Франківськ : Фоліант, 2018. С.8-57.

9. Хміль О. Видавнича діяльність українських осередків у Франції, Чехословаччині, Німеччині у рецензіях журналу «Тризуб» (1925-1940). *Записки ЛННБУ ім. В. Стефаника*. 2015. Вип. 7(23). С. 343-364.

10. ZavorotnaN. Scholars in Exile The Ukrainian Intellectual World in Interwar Czechoslovakia.University of Toronto Press 2020. Toronto Buffalo London Printed in Canada. 227 p.

Lisova Kateryna
Candidate of Historical Sciences Head of the department Department of General Theoretical Legal and Socio-Humanitarian Disciplines Kyiv University of Law The National Academy of Sciences of Ukraine
0000-0002-2664-7721

ACTIVITIES OF THE UKRAINIAN LAW SOCIETY IN PRAGUE (1920-1930s)

The paper focuses on the activities of the Ukrainian Law Society in the 1920s and 1930s in the Czechoslovak Socialist Republic and its influence on the development of Ukrainian political and legal thought. The Ukrainian law school of the interwar period in Prague was represented by the most powerful part of the domestic scientific and political elite. The purpose of the Ukrainian Law Society was to unite the Ukrainian legal forces and to study the issues of Ukrainian law, to take care of the interests of Ukrainian lawyers in Czechoslovakia. Society's activities focused primarily on the Ukrainian Free University. The main purpose of the society was to extend the activities of the Ukrainian Law Society, which ceased its activities in Kyiv.

The main purpose of the Society was to unite theoretical and practical Ukrainian legal forces on the basis of intellectual activity in the field of research on Ukrainian law; to take care of the social, property and moral interests of Ukrainian lawyers. The majority of society members consists of the teaching staff of the Faculty of Law of the Ukrainian University in Prague. The main form of society's activity was scientific meetings where the reports of its members were read and discussed. The society also took part in the organization of Ukrainian academic life in the Czechoslovak Republic. Society was one of the organizers of the Ukrainian Legal Congress in Prague. The society was also engaged in publishing. The activity of the Scientific Law Society indicates the desire of Ukrainian lawyers to coordinate their actions for the representation of Ukrainian science abroad. Society's work was aimed not only at popularizing the Ukrainian legal culture, but also made a huge contribution to the development of European law.

Key words: *Ukrainian Law Society, Ukrainian Free University, Czechoslovakia, Prague, interwar period, emigration, law, lawyer.*

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
КРИМІНОЛОГІЧНА АСОЦІАЦІЯ УКРАЇНИ
МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
ЗАХІДНО-РЕГІОНАЛЬНА АСОЦІАЦІЯ КЛУБІВ ЮНЕСКО
АКАДЕМІЯ ЮРИДИЧНИХ НАУК МОЛДОВИ
ІНСТИТУТ ДЕМОКРАТІЇ МОЛДОВИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПРАВОВИХ НАУК УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО ЮСТИЦІЇ УКРАЇНИ

НАШЕ ПРАВО

OUR LAW

KHARKIV NATIONAL UNIVERSITY OF INTERNAL AFFAIRS
CRIMINOLOGICAL ASSOCIATION OF UKRAINE
INTERREGIONAL ACADEMY OF PERSONNEL MANAGEMENT
WEST REGIONAL ASSOCIATION OF UNESCO CLUBS
ACADEMY OF LAW SCIENCE OF MOLDOVA
INSTITUTE FOR DEMOCRACY OF MOLDOVA
NATIONAL ACADEMY OF LEGAL SCIENCES OF UKRAINE
MINISTRY OF JUSTICE OF UKRAINE

№ 4, 2021

Спеціалізоване видавництво ЮНЕСКО Specialized publishing house

ЗМІСТ

ТЕОРІЯ, ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА, КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО

АЛИЕВ И.М.
МОРАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ ОГРАНИЧЕНИЯ ГРАЖДАНСКИХ ПРАВ
И СВОБОД ЧЕЛОВЕКА ПРИ COVID-19 5
НОВІЧЕНКО А.
ПОЛІЦІЯ ЯК ЧАСТИНА ГРОМАДИ. ФОРМИ КОМУНІКАЦІЇ 12
ЛІСОВА К.С.
ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКОГО ПРАВНИЧОГО ТОВАРИСТВА
У ПРАЗІ (1920-1930-ТІ РР.) 20

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО

ЛИЧЕНКО І.О.
ПРОБЛЕМА ЗАХИСТУ ЗАКОННИХ ІНТЕРЕСІВ ГРОМАДЯН УКРАЇНИ У СФЕРІ ВЛАСНОСТІ
ЗАСОБАМИ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА 26
КОБКО Є.В., КОБКО В.А., САМІЛО А.В.
ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ 33
БУГА Г.С.
ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВІ ПИТАННЯ СТВОРЕННЯ КРЕДИТНИХ СПІЛОК В УКРАЇНІ 41
ШЕВЧУК Н.В., ГОРИН І.В., КАТУШИНСЬКА К.В.
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ 49

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА

ОРТИНСЬКИЙ В.Л., КАНЦІР В.С.
ОКРЕМІ ІСТОРИЧНІ НАРИСИ ДО РОЗУМІННЯ
СТАТТІ 437 КК УКРАЇНИ....55
ЮЛДАШЕВ О.Х., ОЗЕРАНСЬКА С.І.
ЗАКОН ПРО ОЛІГАРХІВ - ЗАСІБ «ЗАПОБІГАННЯ ЗАГРОЗАМ НАЦІОНАЛЬНІЙ БЕЗПЕЦІ»
АБО ФІКЦІЯ?....60
БАНДУРКА С.С.
АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ....70
NAGHIYEV E.
THE CONCEPT OF INTERNATIONAL TERRORISM....76
ПАХНІН М.Л.
ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ
ЗА ДИФАМАЦІЮ В ПРОФЕСІЙНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЖУРНАЛІСТІВ....73
КУШПІТ В.П.
ВТРУЧАННЯ У ПРИВАТНЕ СПІЛКУВАННЯ ШЛЯХОМ ЗНЯТТЯ ІНФОРМАЦІЇ
З ЕЛЕКТРОННИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ....89
ЦИЛЮРИК І.
АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ЗАСТОСУВАННЯ МІЖНАРОДНИХ ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ
ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ....95
САДУЛА Л.М., ЛУЦИК Д.В., ШЕЛЬМУК Д.В.
ОСОБЛИВОСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРИНЦИПУ
САМОВИЗНАЧЕННЯ НАРОДІВ....103
ЛАВРІНЕНКО Д.В.
РОЛЬ ІНСТИТУТУ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ
У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ РОЗСЛІДУВАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ ЗЛОЧИНІВ....108
КОЖУШКО С.О.
СТАН КОРУПЦІЙНОЇ ЗЛОЧИННОСТІ
В ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ УКРАЇНИ....114
ПОПАДИНЕЦЬ Г.О., ГЛИВЧАК О.
АДВОКАТУРА В СИСТЕМІ
ОРГАНІВ ПРАВОСУДДЯ....123

ЦИВІЛЬНЕ, ПІДПРИЄМНИЦЬКЕ, ГОСПОДАРСЬКЕ ТА ТРУДОВЕ ПРАВО

ЛАШКУН А.І.
ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОЦЕДУРИ НАДАННЯ ПУБЛІЧНИХ ПОСЛУГ
У СФЕРІ СПРАВЛЯННЯ ПОДАТКІВ....129
ЮРЧЕНКО В.В.
ОСОБЛИВОСТІ НАДАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ ПОСЛУГ У СФЕРІ МІГРАЦІЇ
ТА ГРОМАДЯНСТВА (НА ПРИКЛАДІ РЕЄСТРАЦІЇ МІСЦЯ ПРОЖИВАННЯ ОСОБИ)....136
КРАВЧУК О.В., БАСЮК М.В., ГАЮР І.Й.
ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВОЇ ПОЧЕРКОЗНАВЧОЇ ЕКСПЕРТИЗИ В МЕЖАХ
ЦИВІЛЬНОГО ТА ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОЧИНСТВА....141
ТУПИЦЬКА Є.О.
СИСТЕМА ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ СПОСОБІВ ЗАХИСТУ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ
ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ....149

ЗЕМЕЛЬНЕ ПРАВО

ГОЛОВІНА В.А., ГОРДІЄНКО С.К.
ЕКСПОРТ УКРАЇНСЬКИХ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ ДО ЄС:
ДОСТУП ДО РИНКУ ТА ВИМОГИ ДО ЯКОСТІ 154
БЕРЕЖНИЦЬКА Г.І.
ЗАСТОСУВАННЯ ЗЕМЕЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА
ПРИ ЗДІЙСНЕННІ МІСТОБУДІВНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ 161

ДИСКУСІЇ, ОБГОВОРЕННЯ, АКТУАЛЬНО

КУЗІВ І.-М.І., КУЗІВ І.І.
АНГЛІЙСЬКА МОВА - ОДНА З НАЙВАЖЛИВІШИХ ВИМОГ СУЧАСНОГО СВІТУ 168
РЯБЧЕНКО О.П.
ПРАВОВІ ПОЗИЦІЇ КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ
ЯК СИСТЕМОУТВОРЮЮЧИЙ ЕЛЕМЕНТ ПРАВОПОРЯДКУ 172
ПОНОМАРЕНКО О. В.
ПОКАРАННЯ ЗА ПОГРОЗУ АБО НАСИЛЬСТВО ЩОДО СЛУЖБОВОЇ ОСОБИ
ЧИ ГРОМАДЯНИНА, ЯКИЙ ВИКОНУЄ ГРОМАДСЬКИЙ ОБОВ'ЯЗОК 178
БОВДИР О.С., ТИМЧЕНКО О.В., САМКОВА О.М.
ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ СУЧАСНИХ ФОРМ СОЦІОФОБІЇ
В РОЗВИНЕНИХ КРАЇНАХ СВІТУ: ПСИХОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ 184

НАУКОВО-ПРАКТИЧНИЙ ЖУРНАЛ

НАШЕ ПРАВО

OUR LAW

№ 4, 2021

Головний редактор
Джафарова О.В.

Здано до набору 09.11.2021 р.
Підписано до друку 29.11.2021 р.
Комп'ютерний набір. Формат 60х841/8. Папір офсетний.
Друк офсетний. Умовн. друк. арк 19,99
Тираж 1200. Зам. № 4715

ТзОВ «Дрогобицька міська друкарня»
м.Дрогобич, вул. І.Мазепи, 7,
тел./факс 2-23-35, тел.: 3-38-50, 2-23-76